

boekbesprekingen

G.F. CUSTEN,

Bio/Pics: how Hollywood constructed public history.

New Brunswick, Rutgers University Press, 1992, 304 blz.

Bio/Pics is een zeer rijk gedocumenteerd boek, maar het maakt zijn grote ambities niet helemaal waar. Het wil tegelijk een genrestudie zijn en de invloed van film als massamedium op de denkbeelden van een maatschappij verduidelijken; tegelijk wil het aanduiden hoe en waarom Hollywood biografische films maakte en hoe deze films op hun beurt 'geschiedenis' construeerden. Deze complexe vraagstellingen tracht Custen dan te beantwoorden met behulp van een al even complex methodologisch model, waarin heel wat methoden uit de gehele waaier van de sociale wetenschappen zitten verwerkt: van semiotische tekstanalyses tot kwantitatieve inhoudsanalyses; en historisch onderzoek met behulp van divers bronnenmateriaal van filmstudio's en de MPPDA case files. Het resultaat van dit alles is een hoogst interessant boek, waarin een aantal stellingen na veel moeite worden geponeerd terwijl men er eigenlijk open deuren mee intrapt, en waarin een aantal stellingen door een dusdanig groot aantal feiten worden ondersteund dat ze er eigenlijk door begraven worden. *Bio/Pics* blijft echter een interessant boek omdat het verfrissend en vernieuwend is, omdat het een grote waaier van specialisten (de cinefiel, de geschiedkundige, de media-ecoloog, enz. ...) aanspreekt, en omdat het stellingen durft te nemen en dus discussies niet uit de weg gaat.

K.V.d.V.

K. BERG en M.-L. KIEFER (red.),
Massenkommunikation IV. Eine Langzeitstudie zur Mediennutzung und Medienbewertung 1964-1990.

Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1992, 388 blz.

Massenkommunikation IV is het twaalfde volume in de 'Schriftenreihe Media Perspektiven'. De auteurs bespreken de resultaten van een enquête (1990) over mediagebruik en media-beoordeling. Op basis van deze resultaten en die van 5 voorgaande enquêtes trachten ze ook een evolutie te schetsen van het onderzochte domein.

In de surveys werd onder meer gepeild naar de publiekssamenstelling van de verschillende media, de interesse voor nieuws in het algemeen en politiek nieuws in het bijzonder, de objectiviteit en de geloofwaardigheid van de media en de gehechtheid van het publiek aan bepaalde media.

De auteurs zijn er in geslaagd deze veelheid van gegevens in een duidelijk gestructureerd en gefundeerd geheel voor te stellen.

C.F.

J. KATUS, H. VAN EWIJK en I. VAN DER ZANDE (red.),

Jeugdvoorlichting, jeugdinformatie: een verkenning.

Muiderberg, Coutinho, 1992, 173 blz.

Het belang van jeugdinformatie of jeugdvoorlichting is niet alleen een gevolg van de verzelfstandiging van de jeugd. Ook is het duidelijk geworden dat maatschappelijke problemen vaak niet effectief kunnen worden opgelost zonder de medewerking van jongeren.

Bovendien hebben die, als nieuwkomers in de maatschappij, recht op informatie om hun weg te vinden in die maatschappij.

Jeugdvoorlichting, jeugdinformatie bundelt een aantal bijdragen uit de beleids- en wetenschappelijke sector, waarin telkens een effectieve informatievoorziening voor de jeugd centraal staat.

Uit het laatste deel van de titel, *een verkenning*, en uit de lectuur van de teksten zelf blijkt duidelijk dat het hier gaat om een voorlichtingsterrein dat nog volop in ontwikkeling is.

C.F.

D. KELLNER,

The Persian Gulf tv war.

Boulder, Westview Press, 1992, 460 blz.

B. CUMINGS,

War and television.

London, Verso, 1992.

Terwijl Hollywood na de Golfoorlog een merkwaardige stilte heeft tentoon- gespreid waar het dit conflict betreft, heeft de wetenschap niet lang gewacht om op de 'bandwagon' te springen. Daarbij valt vooral op dat de Golfoorlog blijkbaar in de eerste plaats een 'televisie-oorlog' is geweest en dus een zaak van mediaspecialisten. In hun haast om boeken te schrijven over deze oorlog hebben heel wat communicatiewetenschappers dan ook blijkbaar niet veel tijd gehad om grondig opzoekingswerk te verrichten. Cumings' werk is in dat opzicht interessant omdat het de Golfoorlog in een historisch perspectief zet. Voor Cumings is de Golfoorlog de eerste 'televisie-oorlog', en dus niet Vietnam, zoals vaak wordt aangeno-

men. *War and television* is nochtans een merkwaardige mix van academisch, journalistiek en erg persoonlijk taalgebruik, wat niet altijd even verhelderend werkt.

Kellners *The Persian Gulf tv war* onderzoekt een ander aspect. Bij hem ligt de nadruk op de rol die de media, en vooral dan televisie, toebedeeld kregen in de 'propagandaslag' die de Golfoorlog blijkt te zijn geweest. De auteur neemt daarbij duidelijk (zij het niet altijd expliciet) stelling in tegen de Bush-regering en de manipulaties die ervoor moesten zorgen dat de oorlog door de media aan de bevolking werden 'verkocht'. *The Persian Gulf tv war* is erg volledig en combineert de media-analyse met een analyse van de oorlog en het overheidsoptreden. Omwille van die overvloed aan informatie alleen al is het lezenswaard.

J.V.d.B.

J. BREMER en H. ROODENBURG (ed.),

A cultural history of gesture.

Oxford, Polity Press, 1993, 268 blz.

Van gebaren denkt men vaak dat het om 'natuurlijk' gedrag gaat. Na een diepere studie blijkt echter dat onze gebaren doorheen de geschiedenis geëvolueerd zijn, dat men zelfs aan de hand van de geschiedenis van de gebaren een inzicht kan krijgen in de meer algemene sociaal-culturele ontwikkelingen uit het verleden. In *A cultural history of gesture* wordt de lezer op dergelijke wijze, aan de hand van de geschiedenis van de gebaren, meegenomen op reis door het verleden van de manier van lopen en het oratorisch gesticuleren in het antie-

ke Griekenland, over tafelmanieren uit de moderniteit tot het hedendaagse handenschudden. Al bij al verwerft men zo een origineel beeld van het alledaagse leven en de gebruiken door de eeuwen heen. Een boeiend en vlot geschreven boek.

G.C.

G. MILLERSON,

Video production handbook.

Oxford, Focal Press, 1992, 245 blz.

Hoe met een beperkt budget een video-productie realiseren? Het antwoord vindt men in *Video production handbook*. Duidelijk, bondig, praktisch en in een vlotte niet belerende stijl slaagt de auteur erin een stap-voor-stap opleiding te bieden voor elkeen die aan de slag wil met een videocamera. Zowel televisiemakers in spe, leraars die video als didactisch hulpmiddel gebruiken, bedrijven die hun personeel willen trainen of promotie willen voeren, als enthousiaste hobbyïsten kunnen met deze handleiding aan de slag. Eén van de betere cursussen video.

G.C.

S. JORDAN en D. ALLEN,

Parallel lines. Media representations of dance.

London, John Libbey & Comp., 1993, 241 blz.

Parallel lines is een eerste bundeling van visies over de wijze waarop dans en dansproducties aan bod komen op het Britse televisiescherm. De auteurs hebben daarbij aandacht voor de rol die dans toebedeeld krijgt in een uitgebreide reeks van televisiegenres met o.a. popmuziekvideo's, populaire dans-

programma's tot experimentele dans-producties. Origineel is dat naast mediaspecialisten ook choreografen zelf, dansproducers en in dans gespecialiseerde journalisten aan het woord komen. Een mooie uitgave met een boeiende inhoud.

G.C.

G. HOLZWEISSIG,

Massenmedia in der DDR.

Berlin, Verlag Gebr. Holzappel, 1989, 156 blz.

Massenmedia in der DDR is de tweede, volledig herwerkte versie van een publikatie die in 1983 verscheen. Het geeft de situatie weer van de massamedia in de DDR tot de onbloedige revolutie van oktober/november 1989.

Deze tweede versie is duidelijk beter gestructureerd dan de eerste, die nogal chaotisch aardeed. Na een overzicht van de censuur- en controlemaatregelen die in de DDR bestonden, wordt de positie van de 'socialistische' journalist besproken. Journalisten werden in de DDR beschouwd als 'functionarissen van de arbeidersklasse'. Naast de professionele journalisten waren er ongeveer 20.000 'volks-' of 'arbeiderscorrespondenten'. Sinds de hervormingspolitiek van Gorbatsjov werd het media-beleid van de SED geconfronteerd met nieuwe problemen. Enerzijds bleef men vasthouden aan de principes van Lenin, anderzijds werd steeds duidelijker dat de bevolking meer openheid wenste. Ook de westerse media speelden daarbij een belangrijke rol.

In het uitvoerigste hoofdstuk van het werk wordt het media-aanbod in de

DDR behandeld. Hierbij wordt behalve aan de omroep en de (gewone) kranten en tijdschriften ook aandacht besteed aan enkele typische fenomenen, zoals bedrijfskranten, jeugd- en sportkranten en de militaire publicistiek. Het geheel wordt afgesloten met een selectie van belangrijke data uit de mediageschiedenis van Oost-Duitsland sinds 1945, een beknopte bibliografie en een reeks documenten en tabellen.

G.R.

F. FERON en A. THORAVAL,
L'Etat de l'Europe.

Paris, Editions La Découverte, 1992, 651 blz.

In 250 artikels hebben 140 EG-specialisten van verschillende nationaliteiten een synthese gemaakt van het Europa van vandaag. Naast een historische schets van de Europese constructie krijgt men alle basisgegevens over ieder EG-lid, nl. geschiedenis, geografische, socio-demografische informatie, economische en politieke realiteit. Ook het onderwijs, cultuur, wetenschappelijke activiteiten, het medialandschap en de toestand van het milieu komen o.m. aan bod. *L'Etat de l'Europe* wordt rijkkelijk verlicht met illustraties en overzichtelijke tabellen. Een register van 2.000 namen en zaken maakt een makkelijk gebruik van deze databank mogelijk. Wie dan nog meer informatie wenst over één of ander aspect van de EG, vindt zeker zijn gading in de bibliografieën, die volgens thema ingedeeld zijn.

M.R.W.

W. DARBY,
Masters of lens and light: a checklist of major cinematographers and their feature films.

Metuchen, Scarecrow Press, 1991, 1043 blz.

Masters of lens and light is een onmisbaar naslagwerk voor diegenen die zijn geïnteresseerd in de carrières van cinematografen. Darby geeft van 708 cinematografen (vanaf het begin van de filmgeschiedenis tot 1991) een volledige filmografie bestaande uit de titel, jaartal en land van herkomst en/of produktie-maatschappij. Daarenboven plaatst hij onder de noemer 'Miscellaneous Films' nog eens ongeveer 4.000 films die niet bij één van de 708 'major cinematographers' kon worden geplaatst. Al bij al indrukwekkende cijfers die garant staan voor een indrukwekkende hoeveelheid informatie waarin men toch niet verloren loopt dankzij de zeer handige index.

K.V.d.V.

S.M. SILVERMAN,
David Lean.
New York, Harry N. Abrams Inc., 1992, 215 blz.

Silvermans *David Lean* is even stijlvol als de regisseur zelf waaraan het is gewijd. De mooie uitgave geïllustreerd met vele schitterende foto's geeft een overzicht van de carrière van Lean door deze carrière chronologisch te doorlopen. Net zoals Truffaut in zijn boek over Hitchcock laat Silverman veel ruimte aan Lean zelf om de achtergrond van diens manier van werken in te vullen. Maar daar waar het boek van Truffaut een zuiver 'interviewboek' was,

schrijft Silverman de verschillende stukjes interviews - met niet alleen Lean, maar ook met zijn medewerkers doorheen de jaren - aan elkaar op een eerder journalistieke wijze. *David Lean* dient daardoor twee doelen: het is aantrekkelijk voor de geïnteresseerde leek of fan, maar ook de meer 'serieuze' onderzoeker vindt in de vele anekdotes interessante informatie. Alleen de wat mager uitgevallen bibliografie valt uit de toon.

K.V.d.V.

X.,
Benn's Media 1993. Volume 2: Europe.
Tonbridge, Benn Business Information Services, 1993, 584 blz.

Benn's Media 1993. Volume 2: Europe is een handig werk voor wie op zoek is naar courante en minder courante adressen en gegevens uit de Europese mediawereld. De verschillende indexen (onderwerp, titel van de publikatie, land) zorgen ervoor dat het werk erg gebruiksvriendelijk is. Wel ontbreken bij sommige publikaties een aantal gegevens, en af en toe zijn de data verouderd. Ondanks deze hiaten blijft het echter een nuttig werk.

C.F.

P. ALBERT,
La Presse.
Paris, PUF, 9 ed. mise à jour, 1991, 125 blz.

Gepubliceerd in de encyclopedische reeks *Que sais-je?* blijft deze negende, herziene versie van *La Presse* trouw aan haar originele opzet: een zakboekje dat een bondige inleiding biedt in het do-

mein van de schrijvende pers en zich daarmee richt op een ruim, niet-gespecialiseerd publiek. In een eerste algemeen gedeelte worden de kenmerken, functies en categorieën van de pers, het productieproces van krant en tijdschrift, de persconcentratie, de reclame (inkomsten) en tenslotte het lezerspubliek behandeld. Vervolgens biedt de auteur een zeer summier overzicht van het perslandschap in enkele landen en werelddelen ter illustratie van het economisch belang van deze sector en van enkele in het eerste deel beschreven aspecten. Onmiskenbaar interessant als kennismaking, blijft dit boekje omwille van het encyclopedische karakter verder te indicatief en oppervlakkig om bruikbaar te zijn voor diepergaand onderzoek in verband met de pers.

R.V.G.

F. COULMAS,
Language and economy.
Oxford, Basil Blackwell, 1992, 377 blz.

Uitgaande van een aantal maatschappelijke overeenkomsten tussen taal en geld, worden in *Language and economy* op een indrukwekkende manier de verschillende relaties tussen taal en economie belicht. Hierbij wordt nagegaan enerzijds hoe economische factoren een invloed uitoefenen op linguïstische ontwikkelingen (zoals de rol van economie in het ontstaan, de expansie en de achteruitgang van talen) en anderzijds wat het economisch belang is van taal en talen (zoals het voordeel van een standaardtaal voor de economie) en hoe dit kan worden geëvalueerd. Coulmas toont op goed gestoffeerde wijze aan

dat taal (net als geld) een medium is voor handel, een goed op zich en soms een handelsbarrière. Een erg interessant boek.

H.V.d.B.

J.C. MILLONZI & E.M. NOAM (red),
The international market in film and television programs.
Norwood, Ablex Publishing Corporation, 1993, 202 blz.

The international market in film and television programs vormt de neerslag van een onderzoeksproject met als doel de sociologische, politieke en culturele analyse van televisieprogramma's aan te vullen met een doorlichting van handel, industriële organisatie, marktstructuur en programmakeuze. Hierbij wordt er succesvol naar gestreefd mediaprogramma's niet als zuivere consumptiegoederen te beschouwen. De verschillende bijdragen van vooraanstaande auteurs zoals Tapo Varis, Richard Collins, Jean-Luc Renaud en Michel Tracey behandelen de internationale handel van U.S. en andere programma's in het licht van nationale, culturele, linguïstische en politieke factoren zoals quota, kleine talen enz. Ondanks de ietwat verouderde cijfergegevens en de toch wel erg economische inslag van een aantal van de bijdragen, haalt *The international market* zijn kwaliteit uit het feit dat het artikelen samenbrengt uit verschillende economische denkrichtingen.

H.V.d.B.